

RECENSIONER

En pärla med skönhetsfel

Grundläggande plastikkirurgisk teknik. 91 sidor.

Författare: Björn Nordzell.

Förlag: Studentlitteratur; 2007. ISBN 978-91-44-02667-1.

Recensent: Lars-Ola Pettersson, dr med sc, Södertälje.

Förre överläkaren, plastikkirurgen, Björn Nordzell i Örebro har författat en handbok i grundläggande plastikkirurgisk teknik. Det ska inledningsvis påstås att det inte är en lärobok i plastikkirurgi utan en handbok i grundläggande teknik. Genom att tillgodogöra sig dessa grunder kan en kirurgiskt intresserad läkare inom till exempel primärvård eller dermatologi vidga sina kunskaper och själv utföra många av de ingrepp som man annars remissvägen ber någon kollega göra.

Handboken är föredömligt kort och innehåller på sina 85 textsidor en mängd visdom. Trots det begränsade sidantalet ryms många basala uppgifter, som kan vara till nytta vid flera typer av kirurgi. Förhållandet mellan kostnaden för boken och nyttan av den väger den här gången stort över till den senares fördel.

Inledningsvis ges en kortfattad beskrivning av hudens uppbyggnad och dess funktion vid bland annat sårläkning. Därefter ges tips angående lokalbedövning, snittföring och suturering. Några av bilderna kan tyckas vara onödigt små – delvis presenterade i marginalen som de är – men den förklarande texten uppväger detta.

Boken innehåller råd vid bedömning och behandling av brännskador samt olika typer av sårbildningar. I stycket om bett kunde gärna det många gånger allvarliga i kattbett ha betonats med hänvisning till litteratur eller Internet. I en kommande upplaga av boken kan även HSN 116/07 anges som referens.

Efter ett kapitel om hudtransplantation

följer uppgifter om utveckling och behandling av ärr inklusive keloider. För åtgärd av dessa senare saknas uppgift om postoperativ strålbehandling, och bland uppräknade preparat för lokal injektion finns inte Kenacort-T 40 mg/ml. I detta avsnitt har preparatnamnen föredömligt skrivits inom parentes efter angivande av substansen. Preparatnamn kan fort försvinna från marknaden medan uppgift om substans har längre livslängd. Det gäller även förbandsmaterial och dylikt att uppgifter om uppbyggnad och funktion kan överleva produktnamn.

Avslutningsvis finns ett kapitel om behandling av olika hudförändringar och tumörer. Mycket här är välskrivet, kärnfullt och informativt. Dock känns rådet om applicering av lapis i kavitet efter evakuering av aterominnehåll som inte helt modernt.

I rubriken till denna anmälan antyds att boken innehåller fel. Ett av dessa står på sidan 82, där det anges att Socialstyrelsen har förbjudit laserbehandling av pigmenterade hudförändringar. Något sådant förbud har SoS inte utfärdat men har varit kritisk mot behandlingsformen. Det är riktigt som det står i boken att recidiv efter laserbehandling av naevi kan ge svårtolkade histopatologiska bilder. Det kunde gärna ha tillagts att sådana fall kan medföra allvarliga konsekvenser för patienterna med vidgade excisioner och med anmälan till cancerregistret som följd. För att ett avlägsnande med laser ska ske lege artis krävs dessutom ofta så omfattande bränning att en excision med kniv kan ge bättre kosmetiskt resultat.

I övrigt förekommer en del redaktionella felaktigheter, vilka författaren får meddelande om i direktbrev så att korrigering kan ske inför nästa upplaga av boken. Den innehåller så många bra råd och så mycket klokskap inför kirurgi att den förtjänar ett långt liv.

Sjukjournaler grund för intressant lokalhistorik

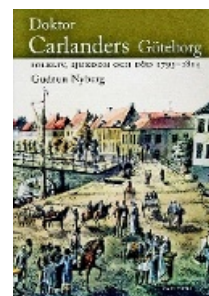
Doktor Carlanders Göteborg. Folkliv, sjukdom och död 1793–1814. 428 sidor.

Författare: Gudrun Nyberg.

Förlag: Carlsson Bokförlag; 2007. ISBN 978-91-7331-1106.

Recensent: Tomas Gejrot, docent, Åhus tomasgejrot@hotmail.com

Carlanderska sjukhemmet i Göteborg tillkom 1916 genom donation av industri- och köpmännen Christopher och Axel Carlander till minne av brorsons-sonen Christopher Carlander, stadsphy-

sicus i Göteborg kring sekelskiftet 1800. **Författaren Gudrun Nyberg** är medicinprofessor i Göteborg och har under ett tiotal år arbetat med att läsa och dokumentera de 2 210 tattskrivna journalsidorna i det Carlanderska arkivet. Folkliv, sjukdom och död är den adekvata undertiteln kring en lokalhistorik sedd genom Carlanders ögon. Carlander var utbildad i Uppsala, där Rosén von Rosensteins pionjärbete om journalskrivning inlett en viktig fas inom sjukvården. En viktig del i journalskrivningen blev det sociala inslaget.

Gudrun Nyberg har ett stort etnologiskt intresse, ett arv från modern, fil dr Gertrud Grenander, ofta kallad »etnologins mormor«.

Boken är en diger lokalhistorik, som innehåller 40 olika kapitel. Det första är en topografi av Göteborg, det sista en artikel om egenvård och kvacksalveri. Göteborg hade 12 000 invånare, och det verkar som om alla passerat stadsläkaren. De vanligaste sjukdomarna, förutom epidemier, var tbc och syfilis. Hgsalva var en viktig medicin. Författaren lever sig in i patienternas liv och sjukdom, de blir en del av hennes familj. Hon beklagar olyckor och sorger och gläds när den sjuke förbättras. Hon följer många från insjuknandet till bravhet, vilket betyder mera arbetsförmåga än tillfrisknande.

Det är ett imponerande och självinspirende arbete som författaren utfört. Författaren bidrar även med utmärkta fotografier, de flesta från den välsituerade borgegheten. Finns det inga bilder från bakgårdarnas folk? Ett foto av Carlanders journaler vore önskvärt. Han hade en vacker handstil som var fullt läslig, enligt Lars Öberg, som 1991 tillsammans med Stig Cronberg gav ut en brevväxling mellan Christopher Carlander och medicinprofessorn i Uppsala, Pehr Afzelius.

En efterskrift med helikopterperspektiv på kliniska och teoretiska verksamheter och kontakter med Sahlgrenska sjukhuset och ostindisk sjöfart hade varit av intresse. Boken håller väl vad underrubriken lovade, och den nyttiga och trevliga läsningen om den omsorgsfulla inventeringen inger förhoppningar om en diskuterande sammanfattning. ■